Taxeringsrevisioner som allmän angelägenhet (Avsnitt I)

Av revisionsintendenten Magnus af Ekenstam

Allmänheten använder höjningarna till följd av taxeringsrevisioner som måttstock vid allmänna bedömanden av falskdeklarationens omfattning. I tidningsinsändare beskylls grupper av skattskyldiga tid efter annan och framför allt i deklarationstider för undandragen skatt. Kraven på ökat antal taxeringsrevisioner stiger i takt med de ökade skatterna. Det måste därför vara av särskilt stort intresse att kartlägga taxeringsrevisionernas verksamhetsområden.

Bland fackmännen går diskussionens vågor höga: skall granskningarna slås ut på bred front genom partiella revisioner i större omfattning än för närvarande, i vad mån kan revisionernas fullständighet eftersättas, skall revisionspromemoriorna ta med de skattskyldigas alla förklaringar och erinringar, skall de utmynna i förslag till skönsmässiga taxeringar till bestämda belopp och i vad mån kan de ligga till grund för att anställa åtal etc. De skattskyldiga å sin sida uppställer frågor sådana som: bekämpas genom taxeringsrevision i första hand de mest flagranta fallen av falskdeklaration, föranleder anonyma anmälningar taxeringsrevision, i vad mån måste den enskildes privatliv blottläggas, varför innehåller promemoriorna inga positiva uttalanden utan endast anmärkningar, går revisionerna enbart fiscus ärenden utan att ta hänsyn till vad som framkommit vid revisionerna till de skattskyldigas förmån etc.

En del av de uppställda frågorna skall här söka besvaras. Framställningen begränsas enbart till frågor i samband med taxeringsrevision av förvärvskällan rörelse, oaktat varje granskning ofta omfattat en eller flera andra förvärvskällor eller syftemålet istället kan vara enbart granskning av jordbruk med bokföringsmässiga grunder.

Betydelsen av årlig revision

Årlig revision åligger i vårt land lagligen alla aktiebolag och ekonomiska föreningar. Någon kan fråga sig, vad taxeringsrevision fyller för uppgift i dessa företag, där årlig revision utförs av väl utbildat fackfolk. Framställningen kommer i första hand att begränsas till familjebolagen, som utgör åttio procent av samtliga aktiebolag.

Om man utgår från sådan årlig sifferrevision, som avser formfel i räkenskaperna eller företagets förvaltning, utgör denna som regel en tillfredsställande garanti mot felaktigheter även vid taxering.

Beträffande den materiella granskningen förhåller det sig annorlunda. Man kan jämföra förhållandena vid förskingring. Även med de mest rigorösa åtgärder är det svårt att upptäcka, om inkomster går utanför räkenskaperna eller utgifter är fingerade.[1] På samma sätt är skattesvinn hos familjebolagen ofta svåra att upptäcka enbart med ledning av räkenskaperna. De har däremot kunnat uppdagas med led-

[1] Att kunna förhindra förskingringar, förfalskningar, etc. är även ett taxeringsintresse, enär inkomsterna härav inte är skattepliktiga.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

ning av uppgifter, som inhämtats vid kedjegranskningar, landsomfattande branschundersökningar etc.

Ett glapprum i kontrollen mellan bolagets räkenskaper och direktörens skattemässiga redovisning exitserar och kan åstadkomma betydande skattesvinn. Som regel saknar bolagets egen revisor kännedom om vad direktörens deklaration innehåller med undantag för själva ramen, den hos bolaget bokförda direktörslönen. Direktören — huvudaktieägarens representations- och resekostnader, naturaförmåner etc. torde av bolagets revisor bara undersökas i sådana undantagsfall, där borgenärerna befinner sig i riskzonen. Först vid taxeringsrevisioner eller möjligen vid kontantberäkningar för direktören kommer skiljaktigheter fram.

Det synes motsägelsefullt, att deklarationerna för direktörerna och deras familjebolag, vilka är bland de största skattesubjekten och med högt kvalificerade bolagsrevisorer, på grund av nu angivna omständigheter är ur deklarationssynpunkt opålitligare än deklarationer för enskilda företagare. För de senare svarar nämligen på sätt och vis skattebyråerna enligt påteckning å deklarationen vanligen för tillförlitligheten, vilket kommer att gälla såväl företaget som företagsledaren. Förhållandet skall belysas i senare sammanhang.

Bolagets revisor torde som rådgivare vanligen medverka vid bokslutet och inte minst vid beräkning av bolagets skattebelastning. Sistnämnda faktor torde mer eller mindre bestämma bokslutets utformning. Bolagen ställer sålunda krav på att revisorn inte bara formellt beaktar de skatterättsliga bestämmelserna utan även positivt medverkar till att den sammanlagda skatten för bolaget eller bolagen och direktören blir den efter omständigheterna lägsta möjliga. Denna inställning kan dominera vid beslut om bolagens låne-, byggnads-, löne-, ränte och utdelningspolitik och vid ingångna affärsavtal etc. Revisorn — stundom med skattejuristen vid sin sida — kan komma att röra sig på områden, där en fast skatterättslig praxis saknas. Vanligen redovisas inte problemställningarna öppet i deklarationerna. Det blir istället taxeringsrevisorernas sak att nysta upp dem. Det kan gälla bollningar med miljonbelopp och komplicerade bokföringstransaktioner, där den slutliga domen först fälls av regeringsrätten.

Den skattemässiga kontrollen, där årlig revision saknas

Situationen är helt annorlunda med enskilda firmor och handelsbolag, där årlig revision inte lagligen föreskrivits. Bara i undantagsfall har de frivilligt påtagit sig kostnaden härför. Blir redovisningen tillfredsställande trots att revision saknas?

Av skilda skäl har dessa företag mer och mer börjat inse betydelsen av en tillfredsställande redovisning och kontroll av medelsförvaltningen. Att dra sig undan den kostnad, som följer av en ändamålsenlig redovisning, har de funnit vara en dålig affär. Det börjar bli allt ovanligare att ha bokföringen på fickan eller att företagare med otillräckliga kunskaper tar på sig hela ansvaret för redovisningen.[2] Förhållandena växlar från företag till företag: å ena

[2] "En stor del av de mindre företagarnas deklarationer är "hemmagjorda" på ett sätt som strider mot alla gängse krav på korrekt redovisning. Givetvis kan göras många invändningar men man måste fråga sig om inte vårt avancerade samhälle borde ha rätt att ställa vissa krav på ekonomisk organisation, när en företagare startar sin verksamhet. Med andra ord ett slags skattemässigt etableringstillstånd. Branschorganisationerna måste skärpa sig i dessa hänseenden." Frank Hallis Wallin i Ekonomen 1960 nr 4 s. 2.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

sidan kan företagaren eller hans hustru skaffa sig utbildning i bokföring för att överta all redovisning och å andra sidan kan hela ansvaret överlåtas på en särskilt anställd bokförare. I många fall väljer man istället formen att dela upp arbetet mellan företagaren och en revisions- eller bokföringsbyrå för att hålla kostnaden för bokföring nere utan att betunga företagaren med hela ansvaret. Det går vanligen till så, att rörelseidkaren svarar för grundnoteringarna i fråga om kassa, postgiro och bank. Byrån svarar med ledning härav och tillgängliga verifikationer för konteringen och verkställer bokslut. Det inte minst viktiga i detta sammanhang är, att byrån vanligen svarar för att verifikationer avseende å ena sidan rörelsen och å andra sidan företagarens levnadskostnader eller eljest vid taxering icke avdragsgilla kostnader är rätt konterade. Anlitas en tillförlitlig byrå och finns följande klausul antecknad å deklarationen: ”Bokslut och deklaration upprättad på grundval av byråns verifikationsgranskning”, har såväl företagaren som skattemyndigheterna sannolika skäl anta, att deklarationen är oantastlig. Företagaren behöver i sådana fall inte möta några överraskningar i form av eftertaxering eller åtal. Om företagaren mot förmodan skulle bli dömd enligt skattestrafflagen kan byråns representant samtidigt bli dömd för medhjälp. En byrå, som är rädd om sitt anseende, torde i vart fall inte medvetet utsätta sig för en sådan risk.

Underlagets och därmed deklarationens tillförlitlighet riskerar att vara av en annan och lägre kvalitet, där byrån enbart upprättat bokslut och deklaration med exempelvis följnade klausul å deklarationen: ”Deklarationen upprättad med ledning av den skattskyldiges uppgifter”. Den sistnämnda gruppen uppdrag torde dock numera mest utgöra den kvalificerade byråns ströuppdrag.

I sådana fall, där en byrå med sin underskrift å deklarationen svarat för granskningen av verifikationerna, torde precis som för familjebolagen behovet av sifferrevision vanligen bortfalla, men dessutom bortfaller det tidigare för bolagen påtalade glapprummet mellan företagsledarens och företagets redovisning. Underlåten redovisning av förmåner och felaktiga värderingar rättas i bokslutet eller deklarationen i samarbete mellan företagsledaren och skattebyrån på ett vanligen föredömligt sätt. Garantierna mot överraskningar i form av eftertaxering och åtal är följaktligen för bona-fide-företagaren betydligt större i dessa fall än i fråga om familjebolagen, där motsvarande rigorösa kontroller av direktören-huvudaktieägarens skattemässiga redovisning vanligen saknas från revisorns sida. Erfarenheten torde också visa, att fallen av skatteprocesser gällande exempelvis gränsdragningen mellan reparation och förbättring av fastighet etc. för de här avhandlade subjekten torde vara relativt fåtaliga, samtidigt som de skatterättsliga tvistefrågorna på grund av sakens natur torde vara mindre komplicerade än i fråga om familjebolagen och deras direktörer.

Skattebyråernas ställning

Samarbetet mellan revisorerna och deras klientel ifråga om den skattemässiga redovisningen torde ingalunda löpa friktionsfritt.

Någon närmare kännedom om dessa förhållanden eller om de samvetskonflikter som vållas den ansvarsfulle revisorn saknas. Från samhällets sida lämnas denne knappast det stöd han förtjänar. I en del

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

fall kan revisorerna se sig tvingade lämna eller avvisa uppdragen eller sakna möjlighet genom sin underskrift å deklarationen svara för den skattemässiga redovisningens riktighet. Det förekommer fall, där deklarations- och revisionsuppdraget hos samma rörelseidkare av nyssnämnda skäl ständigt växlar innehavare.

Någon etableringskontroll för att öppna bokföringsbyrå finns inte. Som auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman krävs officiell sanktion och vissa kvalifikationskrav uppställs i övrigt inom yrkessammanslutningar av revisorer. Eljest står det vem som helst fritt att sätta upp bokförings- eller deklarationsbyrå. Resultaten blir ofta därefter.[3]

Går deklarationen till åtal kan konsekvenserna för den mindre nogräknade revisorn bli ödesdigra även utan att han med sin namnteckning å deklarationen uppgivit sig svara för den skattemässiga redovisningens riktighet. Några fall må illustrera situationen.

En yrkesbokförare, som biträtt med bokföring och deklaration, har ifråga om en entreprenadrörelse glömt att ta med det ena intäktskontot å 4.000 kr. Den skattskyldige dömdes för vårdslös deklaration och bokföraren för medhjälp att böta 1.700 kr vardera.

En revisor i ett aktiebolag svarade utöver revisionen för huvudbokföring, bokslut och deklaration. För ägaren företedde han ett bokslut i kladd med 41.000 kr i vinst, viket ägaren ansåg för högt. Revisorn åtog sig "att titta på siffrorna en gång till" och kom därefter med ett nytt bokslut med en förlust å 340 kr. Han hade i sammanhanget från direktören nhämtat upplysning om att inga utestående varufordringar funnits. Direktören dömdes att för falskdeklaration böta 48.000 kr och revisorn för medhjälp till falskdeklaration 19.000 kr, därvid revisorn enligt domen medvetet ansågs ha fört privata fastighetskostnader å 29.000 kr som omkostnad, icke ha rensat ut privata kostnader avseende direktören och vidare bort inse, att varufordringar på grund av rörelsens starka expansion bort finnas.

Revisionen i ett aktiebolag utfördes av auktoriserad revisor, som upprättat deklarationen men för bokföringen anlitat en yrkesbokförare. Denne förde på grund av vanligen varje månad överlämnade verifikationer en kassabok samt inköps- och försäljningsbok. Bolagets deklarationer utvisade i stort sett ±0 för fyra år i följd. Sammanlagt hade för fyra år undandragits 118.000 kr, varav 53.000 kr föranledde ansvar. Felaktigheterna synes ha bestått i oredovisad bonus, en helt fiktiv utgiftsverifikation samt kostnadsförda privata utgifter.

Ägaren–direktören ansågs böra taxeras för hela beloppet och dömdes för falskdeklaration böta 99.500 kr och för förfalskning till 3 månaders straffarbete. Auktoriserade revisorn eller bokföraren åtalades däremot inte på grund av felaktigheterna i bolagets bokföring.

Urvalet vid taxeringsrevision?

Allmänheten kräver att de uppenbara och mest stötande fallen av skatteundandragen först och främst avslöjas. I tidningarnas kverulanta insändarspalter i deklarationstider beträffande bättre gynnade medmänniskors till taxering lågt redovisade inkomster förekommer emellertid aldrig redogörelser ifråga om konsumerade förmögenhetstillgångar, ökade lån, arv, ökade

[3] Förhållandet mellan de vederhäftiga och mindre nogräknade skattebyråerna har belysts i en tidigare artikel S. N. 1960 s. 223.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

varulagerreserver, av- och nedskrivningar etc. Om sambandet mellan dessa omständigheter och den låga taxerade inkomsten varit känd hade sannolikt insändarna aldrig blivit skrivna. De misstänkliggöranden, som förekommer i tidningarna — även om de i vissa fall kan vara befogade — synes vara av ondo, då varken taxeringsmyndigheterna eller den skattskyldige kan gå i svaromål.

Följande uttalande om urvalet av taxeringsrevisioner förtjänar återges:

"Vad sedan angår frågan om hur ofta" rörelseidkare och därmed likställda skattskyldiga normalt bör bli föremål för taxeringsrevision vill utredningen först understryka att taxeringsrevision inte bör komma till stånd enbart därför att beträffande en viss skattskyldig föreligger misstanke om skattefusk utan att taxeringsrevisionen bör vara en normal kontrollåtgärd, som det stora flertalet rörelseidkare och därmed likställda skattskyldiga kan förvänta med vissa års mellanrum. Såsom utredningen tidigare anfört i olika sammanhang medger den nuvarande taxeringskontrollapparaten endast att ca 3 % av samtliga skattskyldiga årligen granskas, vilket ur skilda synpunkter måste betecknas som högst otillfredsställande. Med hänsyn till gällande eftertaxeringsregler borde det egentligen enligt utredningens mening vara så att dessa skattskyldiga granskades åtminstone en gång varje sexårsperiod. En utbyggnad av konrtollapparaten, som skulle kunna tillgodose detta önskemål, har utredningen emellertid bedömt såsom för närvarande praktiskt omöjlig. Utredningen har därför ansett sig inte kunna beräkna granskningstätheten beträffande ifrågavarande skattskyldiga större än till i genomsnitt en granskning per skattskyldig varje åttaårsperiod. Redan detta innebär en sådan väsentlig ökning i förhållande till nuläget att det inte torde vara för djärvt att anta att den större granskningstätheten även kommer att verka i preventiv riktning."[4]

[4] Prop. 1955: nr 160 s. 124.

Att utsätta envar rörelseidkare inom exempelvis den eftertaxeringsbara tiden av sex år för taxeringsrevision har i praktiken visat sig ogenomförbart. Antalet rörelseidkare för hela landet utgör cirka 300.000 men antalet taxeringsrevisioner för sex år följande:[5]

År	Besvärs-rev.	Offensiv-rev.	Endast varuskatte-rev.	S:a
1961	4.205	2.745	313	7.263
1962	4.247	3.847	327	8.421
1963	4.135	3.407	291	7.833
1964	3.942	3.928	235	8.105
1965	3.657	5.702	390	9.749
1966	3.946	5.308	235	9.489

Uttalandet om rutinmässigt utförda taxeringsrevisioner har endast begränsad räckvidd. Under åberopande av vad som tidigare anförts om familjebolagen torde i vart fall de mest lönsamma företagen i första hand böra granskas med regelbundenhet och oavsett resultaten av närmast tidigare utförd granskning.

För gruppen enskilda firmor och handelsbolag torde angelägenhetsgraden vara lägre oavsett storleksordning och lönsamhet, där en tillförlitlig skatte- eller bokföringsbyrå enligt anteckning å deklarationen svarat för överensstämmelsen med det granskade underlaget.[6]

[5] Åren 1961–1964 jfr SOU 1967: 22 bil. 6 a–6 d.

[6] Sveriges Advokatsamfund framhåller, "att man genom bokgranskningsinstitutet endast torde kunna komma åt mindre delen av felaktigheterna i deklarationerna. Den större delen av felaktigheterna får enligt samfundets mening anses hänföra sig till inkomster, som icke kan kontrolleras med hjälp av bokföring, anteckningar, kontrolluppgifter och dylikt. Såsom ett komplement till bokgranskningen vill samfundet särskilt framhålla metoden att vid jämförelse mellan en skattskyldigs levnadsstandard och hans deklarerade inkomster söka komma oriktiga deklarationer på spåren." Prop. 1955: nr 160 s. 121. Jfr. S. N. 1964 s. 168–174, s. 526–537.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

Utanför de här nämnda områdena med s. a. s. sexårsutlösningar av taxeringsrevision torde årliga taxeringsrevisioner böra övervägas i fall av bristfälliga räkenskapsutdrag eller där taxeringsnämnd trots skriftväxling med den skattskyldige inte kunnat lösa någon ekonomiskt betydelsefull komplikation. Möjligen kan också taxeringsnämndens s. k. lokalkännedom om skatteundandragande stundom lämna vägledning för taxeringsrevision.

Vid de landsomfattande kategorigranskningar, som initierats av riksskattenämnden, har urvalet ingalunda skett rutinmässigt utan på grund av en befogad misstänksamhet mot inkomstredovisningens tillförlitlighet inom branschen som sådan. Sådana granskningar är hittills avslutade eller under utförande ifråga om pälsdjursuppfödare, reklambyråer, arkitekter och konsulterande ingenjörer, där hittills framkommit ett otal svindlerier med dryga efterräkningar i böter.[7] På riksskattenämndens initiativ har vidare för första gången särskilda förordningar om bokförings ordnande ur kontrollsynpunkt utfärdats för pälsdjursuppfödare, tandläkare, kreatursshandlare och taxirörelser att gälla fr. o. m. 1 september 1966.[8]

I början av denna artikel har ställts frågan, i vad mån anonyma anmälningar från allmänhetens sida föranleder taxeringsrevision. Det torde först böra framhållas, att underskrivna eller anonyma anmälningar ingalunda är någon vanlig företeelse. Av de anmälningar, som förekommer gallras en stor del bort, enär en ingående deklarationsgranskning visat, att anmälningarna varit ovederhäftiga. En del av dessa kan stundom härledas ha sin grund i personliga motsättningar mellan den anställde och företagaren.

Ibland har däremot ett både omfattande och komplicerat skatteskoj effektivt kunnat nystas upp efter anmälan från någon initierad anställd. Betänkligheterna mot att agera från anmälarens sida torde främst ligga däri, att lojaliteten mot företaget är ett starkare band än lojaliteten mot samhället.

Att fler anmälningar inte förekommer torde just bero på en lojalitet, som förstärks därav att dryga skatter i förening med böter kan hota företagets och därmed också den egna existensen. Arbetsgivaren kan vidare låta den anställda få del av de undandragna inkomsterna och på så sätt tvinga honom till tystnad.

Det förekommer att branschorganisationer i enstaka fall anmäler skattskyldiga utanför organisationen i fråga om undandragen varuskatt. Någon positiv medverkan från det hållet för att i uppenbara fall motverka skatteundandragande bland organisationens egna medlemmar lär av förklarliga skäl knappast kunna påräknas.[9]

Kan till sist den utomstående få reda på om en enligt den allmänna uppfattningen år efter år låg taxering utsatts för undersökning genom taxeringsrevision? Inom sådana branscher där landsomfattande undersökningar förekommit finns grundad anledning antaga, att alla rörelser inom branschen granskats. Vill någon i det enskilda fallet få reda på resultatet av viss taxeringsrevision — revisionspromemorian som sådan är hemlig — är detta endast möjligt genom ett studium av pro-

[7] Läkarna har länsvis men utan central ledning inom hela landet varit föremål för kontroll för något tiotal år sedan.

[8] SFS 1966 : 138–140.

[9] "Okunnighet kan mötas med upplysning och en kontinuerligt vårdslös redovisning borde medföra uteslutning." Frank Hallis Wallin i Ekonomen 1960 nr 4 s 2.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

tokollen från prövningsnämnderna och utslagen från beskattningsdomstolarna.[10]

Dessa protokoll och utslag bereds praktiskt taget inget utrymme i pressen i jämförelse med referaten av även bagatellartade deklarationsmål i underrätterna. Skiljaktigheten torde bero på, att journalisten inte får närvara vid beskattningsnämndernas eller domstolarnas sammanträden – där den skattskyldige inte särskilt begärt offentlig förhandling – utan i stället hänvisas att hämta sitt stoff enbart från skriftliga handlingar.

Begränsningen i fråga om den enskilda taxeringsrevisionen

Vanligen antas granskningstidens längd i det enskilda fallet stå i direkt proportion till räkenskapernas omfattning. En undersökning skulle sannolikt visa, att orediga och ofullständiga räkenskaper, som likväl anses ha vitsord ur taxeringssynpunkt, tar en proportionsvis väsentligt längre tid i anspråk. Några synpunkter på räkenskaperna för ifrågavarande rörelseidkare, för vilka den sammanlagda inkomsten numera endast torde utgöra en ringa del av all rörelseinkomst och vilka rörelseidkare dessutom torde vara relativt obetydliga, återfinns i slutet av denna artikel.

Formellt oantastliga räkenskaper skapar inga garantier mot ett skatteundandragande, som kan visa sig både omfattande och intrikat. Man talar i taxeringskretsar om två olika slags revisioner: partiella och fullständiga. Finns vid taxeringsrevisionen tillgång till kontrolluppgifter avseende särskilt frestande områden i fråga om skatteundandragande, torde en riktig redovisning härav kunna föranleda en nedbantning av revisionsarbetet. Det skede, då en granskning bör avbrytas, kan inte generellt bestämmas utan får bli en omdömesfråga från fall till fall. En fullständig revision skulle möjligen kunna definieras så, att alla tillämpliga kontrollmetoder i fråga om ett visst företag anlitats för att få fram det skattemässigt riktiga resultatet. Häri ingår exempelvis en kvantitets- eller värdeanalys av inkomsterna med utgångspunkt från varuinköp, löner, provisioner etc.

Målsättningen vid partiella taxeringsrevisioner är att gå fram på bred front genom framför allt avstämning av uppgifter, som insamlats vid viss kontrollaktion. Man frågar sig, om inte de partiella taxeringsrevisionerna bör utsträckas till i vart fall en allmän genomgång av räkenskaperna, medan kvarnen ändå mal. Om ett omfattande skattefiffel blir oupptäckt vid en partiell granskning lär en skattskyldig sannolikt känna sig ha friare händer än före revisionen. Ett fastställande av räkenskapernas allmänna standard och av bokslutet samt en genomgång av de för skatteundandragande mest utsatta områdena i räkenskaperna torde därför normalt böra ingå som ett led i de partiella taxeringsrevisionerna. Någon materiell revision torde däremot inte medhinnas. Företag, som granskas med sexårsintervall, bör naturligtvis däremellan inte utsättas för partiella taxeringsrevisioner. I den mån dessa på

[10] Om en höjning däremot företas i taxeringsnämnd och inte föranleder besvär eller en offensiv revision inte föranlett någon som helst åtgärd, kan den utomstående inte få reda på förekomsten av en taxeringsrevision. En officiell redovisning i taxeringsnämndernas protokoll beträffande förekomsten av taxeringsrevision i det individuella fallet syns rätteligen böra ske liksom även förekomsten av s. k. nollpromemorior i taxerings- eller prövningsnämnd. Taxeringsrevision utgör en så pass ingripande åtgärd, att den inte i vissa fall enbart bör stanna som ett mellanhavande mellan den skattskyldige och taxeringssektionen. En skattskyldig som önskar fria sig från misstanke om falskdeklaration gentemot utomstående bör beredas möjlighet härtill.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40

grund av en otillförlitlig redovisning fördjupas, kan granskningen övergå till fullständig taxeringsrevision.

Vid oreda i räkenskaperna blir handlingsmönstret annorlunda.

För att börja med besvärsrevisionerna[11] gäller dessa ett ställningstagande till den taxerade inkomstens storlek, då revisionen i regel initierats för att slita den skatterättsliga tvisten. I detta syfte måste man som regel gå till botten med räkenskaperna genom en fullständig revision eller rekonstruera resultatet med hjälp av kontokuranter, etc. Där man varken kan gå till botten med räkenskaperna eller rekonstruera dem måste ändock förutsättningarna för eventuell höjning, bifall eller nedsättning anges.

Om det vid offensivrevision framkommer, att det är oreda i räkenskaperna behöver inte samma krav på en såvitt möjligt fullständig revision uppställas. Om inkomstens storlek förefaller sannolik och inte utan en oproportionerlig arbetsinsats är möjlig fixera, kan granskningen redan i initialskedet avbrytas, om inkomsten sannolikt bort vara lägre kan under nyss angivna förutsättningar den skattskyldige föreslås överlämna räkenskaperna till bokförings- eller skattebyrån för närmare undersökning, om möjligheterna att fixera inkomsternas storlek är helt utesluten, kan granskningen för året avbrytas för att i stället upptas ett senare år och då mot bakgrunden av sista årets resultat, såvitt detta grundats på ett fullständigt underlag.

Av ovanstående torde framgå, att besvärsrevisionerna i och med att de är fullständiga kommer att ta proportionsvis längre tid än offensivrevisionerna. Härtill kommer att förstnämnda revisioner ofta föranletts av skönstaxering som drabbat mindre rörelseidkare med orediga räkenskaper. Revisionen blir sålunda tidsödande och vanligen föga givande. Varje besvärsrevision — där besvären kunnat avgöras på annat och enklare sätt än genom revision — kan omintetgöra ett stort antal långt viktigare offensivrevisioner.

Kraven på var revisionsverksamheten skall sättas in kan växla från län till län. På en del håll förefaller främsta önskemålet vara, att besvären undantagslöst föranleder taxeringsrevision. På andra håll förutsätts taxeringsnämndsordförandenas alla anmälningar om taxeringsrevision böra tillgodoses. Varuskattekontrollen kan betraktas som det primära intresset etc. En framkomlig väg för att avväga konkurrerande målsättningar bör vara att arbetstilldelningen varje år planeras efter angelägenhetsgrad i fråga om de olika huvuduppgifterna. Att arbetet med besvärsrevisioner måste bli direkt beroende av föreliggande behov torde däremot ligga i sakens natur.

---

[11] Här används uttrycket besvärsrevision mot det eljest vedertagna och för en utredningsman helt vilseledande ordet defensivrevision. "Försvar" av vem?

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:12:40